

מאמר ד"ה

ואלה תולדות יצחק

דשנת ברי"ת

מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי

מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

לכבוד חודש כסלו חג הגאולה

פרשת תולדות תשפ"ג

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר ואלה תולדות יצחק
מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק
עם הגהות וביאורים נפלאים
מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר שבת פרשת תולדות בבוקר קודם התפלה שנת תרי"ב

ואלה¹ תולדות יצחק בן אברהם כו'. מבואר הקושיא במורינו הרב רבי משה אלשיך. דהלא, כל מקום שנאמר ואלה, הוא מוסיף על הראשונים. ואיך יתכן בכאן, שבסוף פרשה הקודמת מבואר תולדות בני ישמעאל, ואיך יתכן על תולדות יצחק, שעיקר תולדותיו הוא יעקב, ענין מוסיף על הראשונים. ויובן בהקדם מאמר רבותינו זכרונם לברכה, שעד שלשה דורות, לא פסקה זוהמא. כי אברהם יצא ממנו ישמעאל, ויצחק יצא ממנו עשו כו', עד יעקב דור שלישי, בו פסקה הזוהמא, כי אצלו היה מטתו שלימה כו'. ובמקום אחר מבואר במאמר רבותינו זכרונם לברכה, שדוקא במעמד הר סיני, פסקה זוהמתן. כמאמרם, ישראל בעמדו על הר סיני, פסקה זוהמתן כו'. [וזהו ענין המאמר בהגדה, אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו. ולכאורה, מהו המעלה במעמד הר סיני בלא נתינת התורה. אך עם הנזכר לעיל יובן, שהקירוב לפני הר סיני, גרם שיופסק מהם הזוהמא. וזהו מעלה גדולה, אפילו לא היה נותן להם התורה כו', ודי למבין].

אך להבין זה, צריך להבין מתחלה מה שלפעמים מצינו יתרון מעלה בתפלה, יותר מתורה ומצות, כמאמרם, הלוואי שיתפלל אדם כל היום כולו, אף על פי שעל ידי זה לא יוכל לעסוק בתורה, אבל מעלת התפלה גדולה ממעלת התורה כו'. ולפעמים מצינו שמעלת התורה גדולה ממעלה התפלה, כמאמר ותלמוד תורה כנגד כולם כו'. ויובן כל הנזכר לעיל, בהקדם מה שאמר וזאת המצוה כו' אשר צוה כו' לעשות בארץ כו', ואחר כך אמר שמע ישראל, שזהו מצות קריאת שמע. ואיך תלה מצות קריאת שמע בארץ, הלא הוא חובת הגוף, ונוהגת בין בארץ בין בחוץ לארץ כו'. ועל כרחך לומר,

---

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. וראה אור התורה בראשית חלק ד' ע' תשצט. וספר המאמרים תרמ"ח ע' קצה.

שאפילו כל המצות שהם נוהגין בחוץ לארץ כו', מכל מקום, הם תלויים בארץ העליונה הרוחניות, שהוא בחינת המלכות דאצילות הנקראת ארץ כידוע.

וביאור הדברים, הנה כתיב והארץ נתן לבני אדם. כי הנה לכאורה אינו מובן ענין המצות הגשמיים, שמעוררים על ידם למעלה, המשכות אורות עליונים. כמו על ידי מצות תפילין, מועררים למעלה, תוספת אורות בבחינת חכמה בינה דעת דאצילות, [שזהו ענין תפילין דמארי עלמא כו'...] ומזה נמשך תוספת אור לנשמות בגן עדן, שיהיו נהנין מזיו השכינה כו', [כידוע שתענוג הנשמות בגן עדן הוא זיו תורתן ועבודתם כו'...]. וזהו פלא, דאיך יוכל הנברא בעל גבולי, לעורר במעשיו הגשמיים וגבולים, אורות עליונים אלקיים הבלתי גבוליים כו'.

אך הנה ידוע, שכל המצות נאמר עליהם ענין הזריעה, כי כלל כל המצות נכללים במצות הצדקה, ובמצות הצדקה נאמר זורע צדקות. וכן אמר בפרקי דרבי אליעזר על פסוק ויזרע יצחק בארץ ההיא, אין זריעה אלא צדקה, כמאמר זרעו לכם לצדקה כו'. והיינו להיות ענינו הוא על דרך הזריעה הגשמיות, שנוטעין גרעין גשמי, והוא הגרוע שבפרי, שאין בו מטעם ומתיקות הפרי כלל, ואף על פי כן צומח ממנו דייקא אילן עם פירות בטעמים מתוקים וערבים לנפש כו'. והיינו מפני שהגרעין נרקב מישותו לגמרי, ונשאר האין שבו, ונכלל באין דכח הצומח הרוחני, שבו נתלבש כח האין סוף במאמר תדשא הארץ, וכח האין סוף הוא כל יכול להצמיח עד אין שיעור, והאין של הגרעין אינו רק מעורר בלבד, [כי כן היה רצון העליון, שאחרי כך יהיה תלוי המשכת השפע בהתעוררות למטה כו'...]. כן הוא בענין המצות, שעל ידי עשייתם, נפשטים ממהותן הגשמיות, וחיות הרוחני שבהם עולה למעלה, עד שנכלל בבחינת המלכות דאצילות כו'. וידוע, אשר נעוץ תחלתן בסופן, והיינו כח האין סוף, שלמעלה מכל הספירות ואורות הפרטיים, הוא נעוץ במלכות דאצילות, סופא דכל דרגין דייקא. ולכן, על ידי המלכות דאצילות, עולה חיות המצוה באור אין סוף, ומעוררו להמשיך תוספת אורות בכל העשר ספירות דאצילות, וממילא ניתוסף אור בגן עדן, להיות הנשמות נהנין ומתענגין מזיו השכינה, שזהו כענין טעמי ומתיקות הפירות כו' ודי למבין.

וזהו ענין זורע צדקות מצמיח ישועות, כי ענין ישועות הוא מלשון וישע ה' אל הבל כו', שפנה בפנימיות עצמותו לקבל הקרבן שהקריב כו'. כן הוא על ידי זריעת הצדקה, שהוא ענין המצות, גורם תוספת אורות מפנימיות ועצמיות האין סוף, שיתגלה בעשר ספירות דאצילות כו', ולא הארה בעלמא חיצוניות, כחיות ההשתלשלות כו'. ונמצא, שכל המצות תלויים בארץ העליונה, שהוא בחינת המלכות דאצילות. כי על ידי התכללותם בארץ העליונה, פועלים פעולתם, להמשיך אורות עליונים כנזכר לעיל. והנה על זה אמר, והארץ נתן לבני אדם, שהכח הזה שיש בארץ העליונה, לפעול על

ידי המצות תוספת אורות עליונים, נתן אותו לבני אדם, [שהם נשמות ישראל, שהם בני אדם, שנשמתן נכללו באדם הראשון דקדושה, כמבואר בספר הגלגולים על מאמר אתם קרוים אדם כו', להם נתן כח הארץ, כידוע שהמלכות נקראת ארץ, על שם בחינת הרצוא שבה, ליכלל תמיד במקורה, כמאמר נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה כו'. והנה המלכות הוא מקור נשמות ישראל, וממנה נמשך בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ פרטי, שהוא גם כן תמיד בבחינת כליון למקורו כו', וזהו בחינת ארץ שיש בכל אחד ואחד מישראל, שהוא בחינת כח הרצוא שבו כו', ודי למבין].

אך איך יוכלל חיות המצוה בבחינת ארץ. הנה על דרך משל, הגרעין הגשמי, לא יוכלל בארץ, כי אם כשירקב ומופסד ישותו לגמרי, אז יוכלל בארץ. כן הוא בענין המצות, אף על פי שיוצאין מתחת ממשלת נוגה, על ידי הכנת המצוה בלבד, [כמו על דרך משל, התפילין, כשלוקחין עור בהמה טהורה, ומעבדין אותו לשם מצות תפילין, ואחר כך עושין ממנו התפילין, אז יוצאין מתחת ממשלת נוגה, ונכללים בקדושה כו']. מכל מקום, לא נכללו באור האלקי עצמו, כי אם על ידי האדם העושה אותם

[דהיינו כשמניח תפילין על גבי הראש כו'. ביאור הדברים, כי על ידי עשיית המצות, יוצאים מתחת ממשלת נוגה כנזכר לעיל, ונכלל חיות הדומם צומח חי בשרשם, במלאכים עליונים דקדושה דעשיה או דיצירה או דבריאה, שהם שרש דומם צומח חי. אך על ידי האדם העושה את המצוה, נכלל החיות בבחינת העשר ספירות שבעולמות בריאה יצירה עשיה, בבחינת פנימיות הכלים שבהם, שהוא בחינת אלקות ממש. ועל ידי מעשה המצוה, נכלל בעשר ספירות דעשיה. ועל ידי התפעלות אהבה ויראה שבמצוה, עולה בעשר ספירות דיצירה. ועל ידי כוונת המצות, עולה בעשר ספירות דבריאה כו'. אך, עליית החיות, להתכלל במלכות דאצילות, הוא על ידי כח מה שבנפש האלקית, כמו שיתבאר, כן נראה לעניות בדרך אפשר].

בבחינת ביטול, מצד גילוי כח מה שבנפשו. שעל ידי זה, מפשיט חיות המצוה מישותו לגמרי, ונכלל בארץ העליונה, שהוא בחינת המלכות דאצילות, וזהו ענין בחכמה אתברירו, כי עיקר הברור הוא מה שנכלל בארץ העליונה, הוא על ידי כח מה שבנפש כו', ודי למבין.

והנה זמן גילוי כח מ"ה שבנפש, הוא בשעת התפלה. כי הנה כתיב, אחרי הרוח רעש כו' ואחרי הרעש אש כו' ואחרי האש קול דממה דקה כו'. [והנה בחינת הרוח, מבואר במקום אחר במאמר ונשא אהרן² הנרשם לעיל פ"ב עמוד ב', שהוא בחינת פסוקי

---

² מאמר ונשא אהרן לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק דשנת תר"י, (הנחת ר' הלל), ועדיין לא נדפס.

דזמרא כו' עיין שם]. וענין הרעש הוא בברכת יוצר, שהוא בחינת התפעלות חיות ואופנים, שהתפעלות שלהם הוא ברעש, מצד שמשיגים קדושת אור האלקי [היינו איך שהוא קדוש ומובדל מבחינת מקור העולמות כו'], בדרך רוממות והפלאה. ונמצא, שהתפעלות זאת, מאיר עליהם מרחוק כו', לכן הוא ברעש כו'. אך בחינת האש שאחרי הרעש, הוא אש השרפים, שהתפעלותם הוא בבחינת רשפי אש, לצאת מגדרי הכלי, ואינה ברעש, רק בחשאי, מצד שמתיישבת השגה זאת דבחינת קדושת אור האלקי, בבחינת הכלי שלהם. ובחינת התפעלות זאת של השרפים, ישנה גם כן בנפש האלקית בבחינת קריאת שמע, שהוא בחינת מסירת נפש דאחד כו', [או בחינת אהבה דבכל מאדך כו']. והנה כתיב לא ברוח ה' כו' לא ברעש כו' לא באש הוי"ה כו'.

אך בחינת קול דממה דקה, הוא בשמונה עשרה, ששם הוא בחינת ביטול האמיתי, מצד גילוי כח מ"ה כו', ותמן קאתי מלכא כו'. ולכן, כל עיקר עסק התורה והמצות, הוא אחר התפלה, מחמת שבשעת התפלה נתגלה בחינת כח מ"ה שבנפש, לכן כאשר עוסק בתורה ומצות, אז מתבררים על ידי כח מ"ה שבנפשו, ומתעלים ונכללים בארץ העליונה שהוא בחינת מלכות דאצילות כו', ואז נפעל פעולת התורה והמצות, [שהוא ענין המשכות אורות עליונים להתלבש בכלים דאצילות כנזכר לעיל], על ידי כח האין סוף המלוכש במלכות דאצילות. וזהו ענין מאמר רבותינו זכרונם לברכה, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך יקבל עליו עול מצות. כי קבלת עול מלכות שמים, הוא על ידי גילוי כח מ"ה שבנפש, ואז יוכל לקבל עליו עול מצות, ולהמשיך על ידי מעשה המצות, אורות עליונים כנזכר לעיל. [והגם שקבלת עול מלכות שמים הוא בקריאת שמע, ובחינת גילוי כח מ"ה בנפש הוא בשמונה עשרה, הנה ידוע, דבדורות הראשונים, נשמות גבוהות כמו רבי שמעון בר יוחאי וחבריו, לא היו מצטרפים לתפלה, רק היה נגלה כח מ"ה בנפשם על ידי קריאת שמע בלבד. אך עכשיו, לא נגמר גילוי כח מ"ה בנפש, רק על ידי התפלה, שהוא ביאור הקריאת שמע, כמבואר בסידור במאמר הקול קול יעקב, כנזכר לעיל בדרך אפשר].

ועם זה יובן ענין הנזכר לעיל, מה שפלעמים התפלה גבוה יותר מתורה ומצות, כמאמרם הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, והיינו כנזכר לעיל, דעליות התורה ומצות למעלה, לעורר אורות עליונות, הוא על ידי התפלה דייקא, שהוא בחינת גילוי כח מ"ה שבנפש, כי בחכמה אתברירו כנזכר לעיל. [אך גם זה מובן, דאחר שעולים למעלה, אז על ידם נמשכו אורות עליונים ומתלבשים בכלים דאצילות כנזכר לעיל. וזהו עיקר המכוון, וזהו נפעל דייקא על ידי עסק התורה ומצות. נמצא, שמצד זה, יש להם יתרון על התפלה כו', ודי למבין].

ומעתה יש להבין ענין הנזכר לעיל, מה שלפעמים נאמר שביעקב אבינו פסקה זוהמא כו', ולפעמים נאמר שבמעמד הר סיני פסקה זוהמא כו'. כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה, בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא כו'. וענין הזוהמא, הוא בחינת תערובת טוב ורע שנעשה על ידי חטא עץ הדעת. וממילא, כל הנשמות שנולדו מיחוד אדם וחוה, [כי היא היתה אִם כל חי כו'], היה בהם תערובת מזוהמא הנזכר לעיל. וענין הזוהמא, הוא ענין הרגשת היש, מה שמרגיש את עצמו מאד, ותיקר נפשו בעיניו לומר זה טוב לו כו'. ודבר זה, מסתיר על כח מ"ה שבנפש כו'. והנה, זוהמא זאת נתבררה, שהטוב ממנה נתברר ונכלל בקדושה, והרע נדחה לחוץ, עד שנשארו הנשמות נקיים, מבלתי תערובת רע, ואז מאיר גילוי כח מ"ה בנשמה, בלי שום הסתר כלל.

והנה יש שני בחינות נשמות, בחינת נשמות דאצילות, ונשמות דבריאה יצירה עשיה. והנה האבות היו בחינת נשמות דאצילות, וממילא היו מקורים כלליים לכל בחינת נשמות ישראל. אך נשמות יוצאי מצרים שעמדו על הר סיני, הם נשמות דבריאה יצירה עשיה. ובזה יובן ענין הנזכר לעיל, כי מנשמות דאצילות, נפסקה הזוהמא, בעת לידת יעקב אבינו עליו השלום, ולכן היה מטתו שלימה כו'. אך מנשמות דבריאה יצירה עשיה, לא פסקה עדיין הזוהמא. ולכן, בנשמות ישראל שנולדו במצרים, היה בהם עדיין תערובת זוהמא, ולא נפסקה עד מעמד הר סיני, שאז פסקה זוהמתן לגמרי, גם מנשמות דבריאה יצירה עשיה כו', ודי למבין.

ועתה יובן ענין ואלה תולדות יצחק כו', מוסיף על הראשונים. ויש להקדים ענין ה' מסיני בא וזרח משעיר כו' הופיע מהר פארן כו'. ולכאורה אינו מובן, מהו שזרח משעיר למו. כי רבותינו זכרונם לברכה אמרו, שהחזיר התורה על כל אומה ולשון, ובא לבני עשו ליתן להם התורה. אמרו, מה כתיב בה, אמר לא תרצח כו'. אמרו, כל עצמות אביהם של אלו רוצח הוא כו', ולא רצו לקבל. גם בא לבני ישמעאל, ואמר שכתוב בה לא תנאף כו', ולא רצה לקבל. ואם כן, קשה, למה הזכיר כלל ענין הזריחה משעיר, כיון שלא רצו לקבל. ועוד קשה, איך נגלה לבני עשו וישמעאל, הלא לא היה בהם נביא שיתגלה אליו. [וקושיא זאת מבואר בזהר פרשת בלק קצ"ב עמוד א'].

אך להבין זה, צריך להקדים ענין הברכות שבירך יצחק את יעקב. שלפי דעתו, בירך ברכות אלו לעשו. ואיך רצה להמשיך בו אורות עליונים, שהוא מטל השמים ומשמני הארץ כו', הלא ידע שהוא רשע כו', [כדפירוש רש"י על פסוק גשה נא ואמושך כו', אמר יצחק בלבו, אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו כו']. [ומכל שכן לפי מדרש רבותינו זכרונם לברכה, מטל השמים הוא תורה שבכתב, ומשמני הארץ הוא תורה שבעל פה. וקשה יותר, איך רצה להמשיך אורות עליונים דתורה לעשו, שהוא רשע כו'].

אך הענין הוא, שיצחק אבינו עליו השלום הסתכל בעשו, וראה שמובלע בו נשמות וניצוצות גבוהות מאד, כידוע דנשמת רבי עקיבא היה מובלע בקליפת עשו, שזהו מה שנאמר בו כי ציד בפיו כו', ורצה לברר ניצוצים אלו ממנו. ולכן, המשיך אורות עליונים עליו, בכדי שעל ידי זה יתבררו הניצוצים ממנו, ויוכללו באורות העליונים, כנר בפני האבוקה כו'. אך באמת, טעה בזה. כי באמת, צריך להיות בירור עשו על ידי יעקב דייקא. ולכן, הזמין ה' שנתברך יעקב בברכות אלו, ועל ידי זה יומשך בו כח ועוז, לברר כל הניצוצות מקליפת עשו. [והטעם לזה, הנה ידוע, שיתרון אור הוא מן החשך דייקא. ונמצא, שעל ידי הניצוצים המתבררים מקליפת עשו, שעולים לשרשם לבחינת עולם התהו, על ידי זה מעוררים למעלה אורות עליונים תוהו, שיתגלו למטה. ולכן, צריך להיות הבירור על ידי יעקב, בכדי שאורות עליונים אלו יתגלו בבחינת יעקב דייקא,] כמבואר במקום אחר, שיעקב הוא ראשון ליצירה. כי בפנימיות המחשבה ורצון הנעלם, עלה להיות לו דירה בתחתונים דייקא, שהוא בחינת נשמות ישראל שבגופים, הנמשכים מבחינת יעקב. לכן, צריך להיות המשכת יתרון אור שבא מן החשך, בבחינת יעקב דייקא. לכן, צריך להיות שיהיה הוא המברר כנזכר לעיל.

ויובן הענין בתוספת ביאור, כי הנה בחינת עולם התוהו, הוא בחינת אורות בלי כלים. כי ממיעוט הכלי, נכלל באור, עד שאינו עולם בשם כלל. ובחינת התיקון, הוא בחינת גילוי הכלים, להלביש האור. ולכן, בעולם התיקון, נמשך ריבוי הכלים, וממילא הוא מיעוט האור, שהוא העלמו, בכדי להתלבש בכלים. וידוע, שענין הכלים, הוא פועל המשכת האור למטה בבריאה יצירה עשיה, שזהו היה עיקר המכוון, כמאמר אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין לאחזאה דייקא כו', שזהו ענין לו דירה בתחתונים כנזכר לעיל. ונמצא, שעולם התיקון, שרשו, למעלה מעולם התוהו, כי הוא העולה בפנימיות המחשבה ורצון הנעלם כנזכר לעיל. וכמו כן, בחינת יעקב, הוא מקור נשמות ישראל שבגופים, יו"ד עקב כו', שרשו גם כן בעולם התיקון, הוא העולה בפנימיות המחשבה כנזכר לעיל. ולכן, צריך להיות המשכת יתרון אור בו דייקא, כנזכר לעיל, ודי למבין].

והנה עם כל הנזכר לעיל, יובן גם כן מה שהחזיר הקדוש ברוך הוא את התורה על כל אומה ולשון. אין הכוונה ליתן להם התורה, רק הכוונה היה בכדי לברר מהם הניצוצות המובלעים בהם, שנעשה מזה יתרון האור, ולהמשיך אורות אלו לישראל דייקא שהם בני יעקב כו'. וזהו שנגלה בתחלה בבחינת הקליפות שנמשכו ונשתלשלו מקו השמאל שהוא קליפת סמא"ל שרו של עשו, בכדי לברר הטוב ממנו,] כי על ידי שנגלה באור עליון עליהם, ממילא נברר הטוב מהם ונכלל באור העליון, כנר בפני האבוקה כנזכר לעיל בכוונת יצחק כו'. אך אם היה יצחק מברך וממשיך אורות עליונים לעשו ממש,

היה ניתוסף חס ושלום כח גם בבחינת היש הנפרד שלו. וזהו טעם שני שצריך להיות הבירור שלו על ידי יעקב, כי אז יוכלל בבחינת הביטול דיעקב, ואחר כך יומשך בו האור. ומה שלא יכול להקלל בבחינת הביטול, יהיה נדחה לגמרי כו'. אך הקדוש ברוך הוא, כל יכול, להמשיך אורות עליונים, בכדי לברר הניצוץ דקדושה בלבד, ולא יומשך חס ושלום בבחינת ההיפך. ואדרבה, להשפיל על ידי זה הרע לגמרי כו', כן נראה לעניות דעתי בדרך אפשרי].

ולכן, נגלה אליו במאמר לא תרצח, כי הנה כל חיות קליפת עשו הוא מבחינת הרציחה, כמאמר ועל חרבך תחיה כו', כי על ידי הרציחה, גורמים חס ושלום שפיכת דם אדם העליון, והיינו שיצא האור לחוץ, וממילא ניתוסף חיות חס ושלום לקליפת עשו שמקבל מקו השמאל. לכן, באה האזהרה לא תרצח, כי על ידי זה ששומר את עצמו מן הרציחה, לא די שאינו מוסיף תוספת יניקה לחיצונים חס ושלום, רק אדרבה מברר מהם החיות שכבר נבלע בהם, ומחזירו לקדושה עליונה. ולכן, כאשר נגלה הקדוש ברוך הוא לקליפת עשו, במאמר לא תרצח, הנה על ידי גילוי אור הזה, נתברר ממנו הטוב ונכלל בקדושה, וממילא נשפל הרע שבקליפות אלו בתכלית.

וכן על דרך זה לקליפת ישמעאל, שנמשך ונשתלשל מקו הימין, שהוא קליפת רהב, שרו של ישמעאל, נגלה אליו במאמר לא תנאף. כי הנה ידוע מאמר הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים על פסוק ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא, שתאוות העריות נמשך בדרך נפילה ושבירה למטה, מבחינת החסד עליון דקדושה. לכן, כאשר נמשך חס ושלום אחרי תאוות הניאוף, הוא גורם תוספת יניקה לקליפות אלו המקבלים מן קו הימין. לזה, באה האזהרה לא תנאף, כי על ידי ששומר את עצמו מתאוות הניאוף, לא די שאינו מוסיף כח ויניקה חס ושלום בקליפות אלו, רק אדרבה מברר מהם החיות שכבר נבלע בהם, ומחזירו לקדושה עליונה. ולכן, כאשר הקדוש ברוך הוא נגלה לקליפת ישמעאל במאמר לא תנאף, הנה על ידי גילוי אור הזה, נתברר ממנו הטוב ונכלל בקדושה, וממילא נשפל הרע שבקליפות אלו בתכלית.

וכן על דרך זה הגילוי בכל האומות, היה בכדי לברר הטוב מהם. והנה אחר שנתברר הטוב מכולם, ועלה למעלה, גרם יתרון אור, [כמאמר יתרון אור מן החשך כנזכר לעיל, והיינו שנמשכו תוספת אורות עליונים, למעלה מבחינת עולם התוהו] כידוע דרך ניצוצי האור נפלו למטה, אבל האורות עצמם נסתלקו למעלה בשרשם. לכן, כאשר מתברר הניצוץ ועולה למעלה, הוא עולה אל האור עצמו, כמו שהוא בבחינת התכללות במקורו, ומעוררו להאיר ממקום שעלה לשם, שהעלייה שלו הוא למקור יותר עמוק מבתחלה כשהיה נכלל בשרשו, קודם הגילוי דעולם התוהו כו', ועל דרך המבואר במקום אחר, בענין קשה עתיקא מחדתא כו', ודי למביין] ונתלבשו בעולם

התיקון, שזהו ענין ההתלבשות בהר סיני, [כי הר סיני, שרשו גם כן בעולם התיקון, כידוע ברמ"ז פרשת יתרו, שהר סיני הוא בתפארת דזעיר אנפין, אשר שם הוא ראש רחל כו', יעויין שם. וידוע, דעיקר גילוי התפארת, שהוא קו האמצעי, הוא בבחינת עולם התיקון דווקא כו', ודי למבין]. ובוזה יובן הפסוק הנזכר לעיל ה', מסיני בא, היינו שנתגלה מסיני לישראל, בריבוי אורות עליונים. ואחר כך מפרש, שרש תוספת אורות, מאין נלקחו. ואמר, וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן, היינו שהאורות עליונים שנתבררו משעיר והר פארן, גרמו תוספת אורות למעלה, ואחר כך נתלבשו כל האורות בסיני, בכדי להתגלות לישראל, ששרשם גם כן הוא בעולם התיקון כנזכר לעיל, ודי למבין. [וזוה לשון הזוהר הקדוש פרשת בלק דף הנזכר לעיל עמוד ב', וזרח משעיר למו, ממה דאמרו בני שעיר דלא בעו לקבלא אורייתא, מהאי אנהר להן לישראל ואוסיף עלייהו נהורא וחביבא סגיא, אוף הכי הופיע ואנהר להן לישראל מהר פארן, ממה דאמרו בני פארן כו', ויובן הטיב עם כל הנזכר לעיל, ודי למבין].

ועתה יובן גם כן ענין ואלה מוסיף על הראשונים כו'. כי הנה ענין אברהם יצא ממנו ישמעאל, הכוונה, שנדחה ממנו הפסולת דקליפת ישמעאל. ולכן אמר יצא, ולא אמר נולד ממנו ישמעאל. והוא על דרך יציאת דם נדה לחוץ, שהוא ענין ניקוי הפסולת, [כידוע דענין הזוהמא שהטיל נחש בחוה, הוא בחינת דם נדה]. והנה מבואר למעלה, שעל ידי דחיית הפסולת למטה, ממילא נתברר הניצוץ האלקי שמובלע בבחינת הפסולת, ועולה ונכלל בקדושה, ועל ידי זה גורם למעלה יתרון אור כו'. כן, אחר שנולד ישמעאל ויצא לחוץ, שגרם יתרון אור למעלה, אחר כך נולד נשמת יצחק, שמפנימיותו נולד יעקב כו'. וזהו ואלה מוסיף, שמבחינת בני ישמעאל המבוארים בפרשה הקודמת, שנולדו ונדחו לחוץ, על ידי זה נעשה תוספת אורות על אורות הראשונים שנמשכו על פי השתלשלות, וממילא נמשך תולדות יצחק בן אברהם, שעיקר תולדותיו הוא יעקב אבינו עליו השלום כו', ודי למבין. [וזוה שסיים בפרשה הקודמת, על פני כל אחיו נפל. כי על ידי נפילת קליפת ישמעאל, על ידי זה נעשה תוספת אורות למעלה, שזהו ענין ואלה, המתחיל בפרשה שאחריה כו', ודי למבין]. סליק.

אור ליום ג' פרשת ויצא שנת הנזכר לעיל [תרי"ב]

עוד מענין הנזכר לעיל. הנה להבין ענין הזוהמא שהטיל הנחש בחוה, הנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, מזוהם, פסול לעבודה. ופירוש הרמב"ם, שהוא מי שהוא מזיע תמיד. כי הנה ענין הזיעה, ידוע, שהוא פסולת הדמים. דהנה מבואר בענין מזיעתן של חיות, נמשך נהר דינור כו' ויורד על ראש רשעים כו'. והענין הוא, שהתפעלות החיות, הוא ברעש והרגשה, להיות שהם מרוחקים מאור האלקי, כנזכר לעיל בתורה. לכן, יש תערובת ההרגשה קצת בהתפעלותם. ולכן, כאשר נדחה לחוץ, נעשה פסולת גמור, שהוא הרע לענוש הרשעים. ולכן, יציאת הזיעה למטה, הוא דרך נקבי העור, כי טבע העור, להבדיל הפסולת מן הדם, שבו מלוכש עיקר החיות כו'. כן למעלה, בחינת העור, הוא בחינת החשמל, שהוא המבדיל בין הקדושה לקליפת נוגה. ולכן, על ידו נבדל הפסולת ויצא לחוץ. וזהו ענין גם כן דם נדה, היוצאת לחוץ מן היסוד דנוקבא, שהוא ענין הפסולת מהזוהמא שהטיל הנחש. וזהו ענין המבואר לעיל בתורה, שהזוהמא הוא תערובת ישות והרגשה כו'. וזהו ענין הנאמר בתורה אור במאמר לא תהיה משכלה, שהטלת הזוהמא הוא ענין גסות הרוח שנתערב בנשמות, על ידי חטא עץ הדעת כו'. והתיקון לזה, הוא על ידי הענוה ושפלות בעצם כו' ודי למבין.

והנה באברהם ושרה נאמר, ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח כנשים. הענין הוא, דהנה ברחל כתיב, אל יחר בעיני אדוני כו' כי דרך נשים לי. הענין הוא, כי אדני, הוא בחינת עלמא דאתגליא, שהוא בחינת מלכות דאצילות, מקור הנבראים מאין ליש. לכן אמרה, דרך נשים לי, שהוא ענין תערובת הזוהמא שהטיל הנחש, שצריך להיות יוצאת להיות נדחה לחוץ. [וזהו שם הקטנה רחל, ה' קטנה, שהוא עלמא דאתגלייא, נמשך ממנה ה' דמים טמאים. מה שאין כן שם הגדולה לאה, ה' גדולה, הוא עלמא דאתכסייא, שאין שם יניקה לרע כלל]. מה שאין כן אברהם ושרה, בזקנותם, עלו לבחינה גבוה מאד, אשר אין שם שרש יניקה כלל לקליפות וסטרא אחרא, [כי אברהם הוא שם מ"ה, שיש בו עשר אותיות, וכל אחד כלול מעשר, מספר מאה, ולכן היה בן מאה שנה כשנולד יצחק כו'. ושרה הוא בחינת שם ב"ן, שיש בו תשעה אותיות, כל אחד כלול מעשרה, לכן היתה בת תשעים שנה בשעת לידתה ליצחק כו']. ולכן, חדל להיות לשרה ארח כנשים, מצד שאין שם זוהמא כלל, כי במקום גבוה, אין מקום לנחש כלל. ולכן, בזקנותם דייקא נולד נשמת יצחק, אחרי ניקוי הפסולת דייקא, שהיה בשעה שהיו זקנים. ולכן, יצא ממנו יעקב, שמטתו שלמה, כי נפסק הזוהמא לגמרי כו', ודי למבין.

סליק הרשימות מחורף דשנת ברי"ת לפרט קטן, ה' יעזרני עוד לשמוע דברי אלקים חיים מפי כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א, באמת ובלב טהור.

[ענין אברהם ושרה זקנים, יובן לפי עניות דעתי על דרך ששמעתי בשם הרב המגיד³ נשמתו עדן על פסוק ואברהם זקן. אמר, שהכוונה, אברהם הזקן כו'. והענין יובן על דרך המבואר במקום אחר, שהגם שהאבות הם חסד גבורה תפארת דזעיר אנפין, שמדות אלו הם למטה מן החכמה ונקרא טורי נהורא, מכל מקום, שרשם הוא בחסד גבורה תפארת דאריך ונקרא טורי חשיכא, וזהו ענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם, למעלה מבחינת נהר דבינה כו'. ועוד, שרשם למעלה יותר, בחסד גבורה תפארת דעתיק יומין, שזהו ענין ונשא וגבה מאד, כמבואר בביאורי הזוהר פרשת וישב, יעויין

³ ראה אור התורה להצמח צדק פרשת פנחס עמוד א'רא. וזה לשונו: ובאור תורה מהמגיד נשמתו עדן, פרשת חיי שרה על פסוק ואברהם זקן בא בימים, פירוש ואברהם זקן, היינו חסד דעתיק יומין, שנקרא זקן מפני שהוא מאז ומקדם למעלה מבחינת זמן, וזהו ועתיק יומין, ואותו חסד דעתיק יומין בא בימים, רצה לומר, שבא ונתלבש באברהם שבחסד דזעיר אנפין שנקרא ימים, ששם הוא בחינת סדר זמנים, והתלבשות זו זהו על ידי המצות, וזהו עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא, שעל ידי הצדקה זכה להמשיך בחינת אברהם הזקן, שהוא בחינת עטרת תפארת שיבה שיבוא בימים, זהו תוכן הכוונה הנזכר שם.

ועיין מענין אברהם סבא בזהר פרשת תשא דף קפ"ט ב', מאן ראש ההרים דא אברהם סבא כהנא רבא ראש דכולא כו', והרמ"ז שם פירוש שהוא חכמה. ויש לחזק פירוש המגיד נשמתו עדן, אף על פי שדבריו אינו צריך חיזוק חס ושלום, ממה שכתוב בפרשת פקודי דף ר"כ עמוד ב', דבחינת נהורא קדמאה זהו אברהם, ונהורא קדמאה איתא בפרשת בלק דף ר"ד ב', שהוא חסד דעתיק, עיין שם במקדש מלך, ועיין מה שכתוב בהג"ה על פסוק אנכי מגן מענין זה באריכות. ועל דרך זה אפשר לפרש מה שכתוב באדרא דנשא קל"ח א', אברהם אברהם, פסיק טעמיה בגווייהו, היינו הראשון בבחינת חסד דזעיר אנפין, השני חסד דאריך אנפין, וענין משה משה, לא פסיק טעמא, כי משה הוא פנימיות זעיר אנפין, אשר פנימיות זעיר אנפין הוא עתיקא ממש. ומכל זה יובן יותר ענין מקדש ישראל והזמנים, ששש קצוות דזעיר אנפין נקרא סדר זמנים, והקידוש שמקדשים הזמנים, היינו מה שממשיכים בהם מבחינת שבע תחתונות דעתיק יומין, על דרך שפירוש הרב המגיד נשמתו עדן בענין ואברהם זקן בא בימים כו'. עד כאן לשונו.

וראה פלח הרמון פרשת אמור עמוד רנד. וזה לשונו: יש שני בחינות במועדים, כי המועדים הם חסד גבורה תפארת, ויש בחינת חסד גבורה תפארת דאצילות, נקרא מועדי הוי"ה, ויש חסד גבורה תפארת בכתר, ונקרא ימי קדם, ועל זה אמר אלה הם מועדי, (והוא על דרך המצות, שיש שרש בחינת מצות הוי"ה, ומצות כו'), וכן בשבת יש שני בחינות, שבת הוא בחכמה למעלה מן הזמן כנזכר לעיל, ויש שבת שבתון שהוא בכתר, הוא למעלה מן המועדים שבכתר, והנה מבואר למעלה דמועדים הוא בחינת אברהם, ועל זה אמר ואברהם זקן, ואמר הרב המגיד נשמתו עדן שפירוש, שיש אברהם הזקן ששרשו בבחינת עתיק יומין, כידוע שהאבות הם חסד גבורה תפארת דאצילות, אבל בעבר הנהר ישבו אבותיכם, הוא שרש האבות בכתר, ולזה אמר שהאברהם הזקן הוא הממשיך ביומין דאצילות, וזהו בא בימים כו' ודי למבין.

שם. וזהו ענין אברהם **הזקן**, ששרשו חסד דעתיק יומין. והנה, בכל בחינה וספירה מעתיק יומין, ניתקן מבחינת מ"ה וב"ן, כמבואר בעץ חיים היכל הכתרים כו'. נמצא, שבחסד דעתיק יומין עצמו, יש בחינת מ"ה וב"ן, והוא שרש אברהם ושרה. כי אברהם הוא בחינת מ"ה דחסד דעתיק יומין, ושרה הוא בחינת ב"ן דחסד הנזכר לעיל. והנה, בילדותם, האיר בהם מבחינת מ"ה וב"ן דזעיר אנפין ומלכות כו'. מה שאין כן, בזקנותם, עלו לבחינת מ"ה וב"ן דעתיק יומין, ושם אין יניקה כלל לחיצונים, ולכן חדל להיות לשרה ארח כנשים, כנזכר לעיל. ולכן, אז דייקא הולידו לנשמת יצחק, להיות מקור ליעקב, אשר מטתו שלימה כו', ודי למבין...].